

POVESTIRI POPULARE

250323

No. 4

E. C. DECUSARA

PRIVELIȘTI DIN RASBOIU

BUCUREȘTI
EDITURA „CURIERUL JUDICIAR“ S. A.
1931

LEI 20.—

POVESTIRI POPULARE

No. 4

E. C. DECUSARĂ

PRIVELIȘTI DIN RASBOIU

Biblioteca Universității Regale Ferdinand I.
din CLUJ.

№ 63 1931

EXEMPLAR LEGAL.

BUCUREȘTI

EDITURA „CURIERUL JUDICIAR“ S. A.

1931

O ZI SERGENT...

In memoria Caporalului **Chiriac Ion**

Era cam pe la sfârșitul lui Iulie 1917. De pe prispa unei căsuțe din Satul Găuri, de curând recucerit dela dușmani, priveam cum soarele se afundă încetul cu încetul în apusul însângerat, care împurpura coamele munților Tulnici.

Un vântuleț ușor adia, împrăștiind o răcoare plăcută, după arșița de peste zi.

Niste copii se jucau nepăsători în praful șoselei.

Deodată mă auzii striga de un camarad, care trecea pe șoseaua prăfuită, în trapul mărunț al calului, întorc capul și dau cu ochii de sublocotenentul Mândăchescu, adjutantul Regimentului 2 vânători.

— Unde te duci, dragă, îl întrebai atunci, smulgându-mă gândurilor care mă stăpâneau.

— La Regiment, răspuse el, încetînd mersul.

— N'ai vrea să te oprești puțin, o cafea cred, n'ar strică, îl invitai eu pe un ton politicos.

— Deși mă grăbesc, răspuse camaradul meu, ca să nu te refuz, primesc invitația, sfârși el, descălecând sprinten de pe cal, și legându-l de un țaruș al gardului de țară, veni în cerdac.

Poruncii numaidecât ordonanței să ne facă cafelile, iar noi în crepusculul înserării începurăm a vorbi despre evenimentele în curs și fără voie conversația alunecă asupra bătăliei dela Mărăști.

— A, bătălia dela Mărăști, începu el, iluminându-se la față, n'aș fi bănuțit nici odată atâta eroism și dor de răsbunare, cât am văzut desfășurându-se în cursul ei. Bătălia în totalul ei mi-a făcut impresia unor ape scăpate din făgașul lor, care îneacă și sfărâmă totul în calea lor...

— Dragă Măndăchescu, îl întrerupsei eu, tu ai avut mai mult ca mine putința să fii mai aproape de vârtoarea luptelor, regimentul tău a luat parte mai largă la acțiune și nu-ți poți închipui ce mare plăcere mi-ai face, dacă mi-ai povesti vreun episod din aceste memorabile lupte, mai ales că tu ai atâta talent și vervă...

— Dacă mă iei peste picior, îmi tăie

el scurt pe un ton jumătate glumeț, jumătate serios, să vorbim despre altă ceva...

— Imi pare rău dacă socotești vorbele mele astfel, reluai eu, te-am văzut la lucru și știu ce poți..

Tocmai intră ordonanța aducându-ne în două păhăruțe de vin — ce țineau loc de cești — *șvarțul*, așa botezasem noi sutoratul de cafea „capturată” din depozitele nemțești, șvarț care răspândea în jurul nostru un abur plăcut și aromitor..

Camaradul meu rămase câteva clipe pe gânduri, apoi sorbind din cafea, — după alte câteva clipe, începu cu un glas tremurător:

— „Era în ziua de 10 Iulie, artileria noastră de toate calibrele din zorii zilei începuse a scuipă tone de foc și fier asupra pozițiilor inamice dela Mărăști, ducând peste meleagurile Vrancei „buna vestirea” apropiatei lor desrobiri.

Trupele așteptau liniștite și răbdătoare în tranșee.

Ofițerii dela posturile de comandă binoclau loviturile cari cădeau în plin. ghitulele muscând cu lăcomie din rețelele de sârmă ghimpată și din tranșeele betonate inamice.

Pe la ora cinci după amiază o sbârni-

tură de telefon ne anunță dela comandamentul Diviziei că, regimentul nostru trebuie să trimită două patrulare sub conducerea a câte unui ofițer, să facă o recunoaștere spre cota 500 dela nord-vestul satului Mărăști, spre a se încredința dacă artileria noastră a făcut spărturile ordonate în rețelele de sârmă inamice, spărturi pe unde a doua zi aveau să se arunce la asalt valurile noastre de atac. Această delicată misiune s'a încredințat patrulelor comandate, una de sublocotenentul Bălăceanu Ion și alta de sublocotenentul Dumitriu N.

Parcă le văd și acuma, cum se strecurau cu pași sprinteni și hotărâți pe fundul pârâului Alba, care constituia pe atunci hotarul dintre noi și ei — „boșii”; cum străbăteau cu băgare de seamă tu-fărișul încâlcit de pe celalt versant al pârâului, când deodată se desprinde din mijlocul lor caporalul Chiriac Ion și soldatul Tălălău Vasile, și luând-o înainte, se năpustesc cu furie prin spărturile făcute și dispar în labirintul tranșeelor inamice.

Cu ochii ficși, cu inima strânsă, și abia ținându-mi răsuflarea, urmăream această mișcare îndrăzneată dela postul meu de observație, ca și de sublim sacrificiu.

li socoteam pierduți, când după câteva minute, apar pe parapetul tranșeei cu două tăblițe de lemn în mână, gesticulând și semnalizând cu cea mai mare nepăsare, ca să-i urmeze și camarazii din urmă.

Inamicul surprins și zăpăcit o clipă de atacul acestor doi îndrăzneți vânători se reculege și înștiințând prin rachete roșii artileria lor, se începu un bombardament infernal în fața tranșeelor atacate.

Un proiectil mare se sparse chiar în spatele soldatului Tălălău Vasile și o sburătură de obuz îl lovește, rănindu-l foarte grav.

Caporalul Chiriac Ion, fără să-și plardă cumpătul, ia în spate pe camaradul rănit și dispăre în tufărișul din vale, urmărit de un concert simfonic de spărturi de obuze, de ropot de arme, mitraliere și granate.

Căfâind și înădușit ajunse nevătămat în păduricea de pe coastă dreaptă a pârâului Alba; undă se oprește, adăpostindu-se într'o groapă enormă de obuz.

Cu o dragoste adevărat frățească își pansează camaradul rănit, apoi cu îngrijire și băgare de seamă se strecoară prin focul de baraj al inamicului până la postul nostru de comandă.

Noi, care urmăream cu o adevărată admirație isprașa lor, cum i-am văzut, le-am făcut o primire triumfală.

— „Bravo băeți, îi întâmpină și Locot-colonelul Buteșcu Gh., comandantul regimentului, sunteți vrednici de numele de vânători, sfârși el, strângând mâna în-sângerată a soldatului Tălălău Vasile, și depuse o sărutare pe fruntea caporalului Chiriac Ion.

— Apoi Domnule Colonel, începu caporalul Chiriac Ion, cu un glas mișcat, știam bine că ceea ce încercam noi, nu eră tocmai ușor, că moartea ne paște la fiecare pas, dar ordinul e ordin, trebuia cu ori ce preț să le facem o vizită și în vizuina lor, că destul năduf ne-a pus la inimă, de atât amar de vreme, de când ne țintuesc pe loc.. Când ne-a văzut sărind parape-tu, nu mai găseau cotloane să se ascundă, dar granatele noastre, săracile, le-au venit de hac, i-am omorât ca pe niște guz-gani în găurile lor.. Fiindcă n'am putut pune mâna pe nici unul din ei, de necaz le-am rupt și noi cablurile dela telefon și le-am luat, uite, aceste două tăblite ca a-mintire, sfârși el.

Comandantul regimentului care ascultase cu multă atențiune povestirea capo-

ralului, cu un glas emoționat, răspunse:

— „Pentru isprava voastră, cu adevărat vitejească, ca recompensă uite, de azi înainte, tu, caporalul Chiriac Ion, vei fi sergent, iar tu, Tălălău Vasile, caporal..

Până seara, întreg regimentul, prin ordin de zi, știa și comentă isprava lor.

Se raportă în acelaș timp și Divizia, că spărturile erau aproape desăvârșite în rețelele de sârmă inamice.

Luarăm și examinarăm tăblițele aduse, pe una era scris în nemțește un indicator de distanțe pentru mitraliere, pe cealaltă, arătarea adăpostului contra artileriei a companiei de mitraliere, pe care apoi le-am identificat ușor pe teren, și le-au distrus din temelie artileria noastră.

A doua zi, pe când zorile împurpurau coamele munților, batalionul întâi adunat pe valea pârâului Alba, porni cel dintâi la atacul cotei 500 dela nord-vestul satului Mărăști.

În fruntea secției sale, sergentul Chiriac Ion călăuzea cu pași siguri pe câmpii lui prin locurile umblate în ajun și se năpusti ca un vifor în tranșeele inamice, asvârlind un potop de granate de fugeau și se pitulau nemții prin toate cotloănele.

Dar pe când atacă a doua linie de tranșee, bravul sergent fu lovit drept în inimă de un glonte și se prăbuși ca un brad de munte, trăsnit în mijlocul furtunii, totuși muri cu surâsul pe buze: frontul fusese rupt la Mărăști și inamicul pus pe goană...

La apelul de seară sergentul Chiriac Ion nu mai răspundea, și când vestea se răspândi în tot regimentul, toți camarazii și superiorii lui își șterse o lacrimă care se furisă fără voce la colțul pleoapelor.

Sergentul Chiriac Ion nu și purtase galonul decât o zi, dar îl purtase cu vrednicie, cu cinste și memorie lui va fi ovesnică în jănitirea acelor care l'a cunoscut, sfârși camaradul meu cu un glas tremurând și cu ochii umeziți, asvârlind nervos, havana nemțească, pe sfârșite, din gură.

Și în însărarea calmă de vară, acolo pe prispa căsuții din Găuri, ascultând povestirea camaradului meu, am simțit un fior necunoscut străbătându-mi toată ființa, și parcă în lumina fixă a priyrilor mele, răsări aveau sergentul Chiriac, mic de statură, dar vânjos, olteanu, cu ochii scăpărând vâpăi, care în vălmășagul lup-

tei înjură și îndeamnă pe oamenii lui să facă prăpăd în jurul lor cu granatele, pe cari le mănuesc cu îndemânare și destoinicie...

— Am stat, nu glumă, relua camaradul meu, uitându-se la ceas, și se sculă să plece. O să ajung târziu la regiment..

— Să nu-ți pară rău, răspunsei eu, astăzi ai cinstit în cuvinte mișcătoare isprava unui brav erou... Fie-i țărâna ușoară.

Sublocotenentul Mădăchescu îmi strânse mâna, scoborî grăbit treptele scării, își deslegă calul, puse piciorul în scară, se asvârli în șea și porni cu un aer gânditor pe șoseeaa prăfuită..

L'am urmărit cu privirea până ce s'a pierdut la cotitura șoselei, lăsând în sufletul meu un gol nețârmurit...

O PATRULARE INDRĂZNEAȚĂ

Printre numeroasele trecători cari duc în țara Ardealului este și *Tabla Buții*.

Bătrânii povestesc că prin această trecătoare se scurgeau odinioară în ținuturile Făgărașului buțele cu vin de Drăgășani și Dealu Mare.

Aci natura este de o sălbăticie încântătoare. De o parte și de alta a trecătoarei se înalță până în nori doi munți uriași, spre apus muntele *Zăganul-Gropușoarele*, iar spre răsărit *Tatarul mare*, cari ating înălțimi de peste o mie cinci sute de metri.

Din satul *Slon* dacă ei drumul spre graniță la *Tabla Buții*, ți se urăște urcând potecuța, acum transformată de pionierii noștri într'o frumoasă șosea de munte, cu multe cotituri din cauza numeroaselor pante.

Ajuns însă la *Tabla Buții* vârfurile munților parcă se nivelează din ce în ce, până se pierd într'un platou întins până departe, cât poți cuprinde cu ochii.

Pe crestele acestor înălțimi fusese trimis „Detașamentul Tabla Buții”, cu însărcinarea să protejeze flancurile trupelor noastre care se scurgeau din Transilvania pe valea Buzăului prin pasul Bratocea — și să apere cu îndârjire granita.

Două batalioane sub comanda maiorului Chiriaculea Manolescu, care atacase și recucerise Tatarul Mare după o zi înversunată de luptă, formau acum extrema dreaptă a detașamentului.

Era în seara de 25 Octombrie 1916.

Peste întreg plaiul se lăsase o noapte rece, deasă și neagră ca păcura, că nu se vedea la un pas.

Patrulele inamice profitând de acest întuneric, făceau incursiuni (străbateri) îndrăznețe până aproape de liniile noastre, dar erau respinse de soldații noștri, cari aveau urechea atentă, ochiul vigilent și mâna veșnic pe armă.

Cum la flancul drept legătura cu trupele regimentului 11 Siret, care ocupau înălțimile de pe Tatarul Mare și Mălaiu era nesigură, s'au trimis numeroase patrule, care toate raportau că au fost primite cu focuri de pe Tatarul Mare, ce se credea în stăpânirea noastră.

Atunci maiorul Manolescu spre a înăl-

tura o întoarcere a poziției a trimis compania sublocotenentului Pop, ca să caute să gonească patrurile inamice ce se furisase prin viroage și să facă cu orice preț legătură cu regimentul 11 Siret.

Trecuse mai mult de trei ore și nu se primise nici un raport. Patrurile trimise se întoarseră fără nici un rezultat.

Atunci se oferi sergentul Bănulescu Gh. din compania a 2-a din regimentul 28.

— Să trăiți, Domnule Major!

— Ce-i cu tine, sergent? îl întreba el.

— Vreau să mă duc și eu în patrulare...

— Bine, îl întrerupe maiorul, dar vezi să fii numai ochi și mai ales urechi, să nu te simtă inamicul, care este cel mult la două sute de pași...

— Am să merg ca pisica pe noroiu, răspunse el râzând.

Era un bărbat de vreo treizeci de ani, voinic și bine încheșat la trup, avea niște ochi cari luceau ca un tăciune aprins în întuneric și neastâmpărați ca argintul viu, era parcă croit pentru așa ceva.

Iși alese doi soldați din secția sa și luând sub braț armele, parcă ar fi mers la vânătoare, dispărură în noaptea neagră ca păcura.

Focurile de armă începuse a se rări,

din ce în ce pe linia tranșeelor, până ce totul reintră în liniște.

Tocmai în spre ziuă se primi știrea de la comandantul companiei a 12-a — sublocotenentul Pop, — că pozițiile pe cari i se arătase că se găsește Regimentul 11 Siret, erau ocupate de dușman și atunci a fost nevoit să prelungească aripa dreaptă pe contrapantele dela Vâna-Mare și Malaia, unde a dat înșfârșit de o companie din 11 Siret, cu care a făcut legătura.

A doua zi, în zori, inamicul luându-și activitatea, s'a găsit în fața unei linii de tranșee bine întărite, de care atacul lor s'a sfârșit, arătându-se că nici pe aci nu se trece!...

Se înserase.

Fiecare își căuta un loc ca să aștească ceva, oboseala îi doborâ.

Când luceafărul de dimineață își tremura lumina în boarea calmă, un sgomot neobișnuit trezi din somn compania de rezervă.

Se întorsese sergentul Bănulescu, pe care toți îl crezuse pierdut.

Se prezintă numai decât maiorului Manolescu, care dormea în cort.

Era cu hainele rupte și murdare, cu genunchii zgâriați și mâinele însângerate.

— Ce-i cu tine, zise Maiorul eșind din cort și măsurându-l din cap până în picioare.

— Ia, o întreagă poveste Domnule Maior, răspuse el liniștit.. Imi pare numai atâta rău c'am pierdut un tovarăș, dar slavă Domnului. l'am răsbunat... Ehe, mulți bavarezi am trimes pe cealaltă lume ca să-i țină de urât...

— Ia spune, Bănulescule ce ți ș'a întâmplat?, întrebă Maiorul cu un aer nerăbdător.

— Păi, e cam lungă povestea, d-le Maior, începu el. Am plecat întâi în spre Tătarul Mare, ne-am apropiat cam la vre-o șaizeci de pași, dar vrăjmașul ne-a primit cu așa tămbălău, c'am fost siliți să ne retragem. Atunci am apucat pe o viroagă și am ajuns până sub coasta Vănei Mari, unde credeam că o să găsim pe ai noștri, dar și aci am fost întâmpinați cu focuri. Mă strecor înapoi și o apucăm spre stânga pe o vâlcea, cu chip ca să dăm de compania d-lui sublocotenent Pop, dar și de aci am fost alungat cu focuri de mitralieră și încotro ne întorceam numai de „pic-pacurile" nemților dam.

Ne-am aruncat atunci într'o râpă, unde am stat cam vre-un ceas și când am vă-

zut, că s'au liniştit lucrurile, hai, hai, pe tupilate ne-am tot dus până ce ne-am pomenit într'o poiană.

Mergem cu băgare de seamă înainte şi la vre-o două sute de paşi zărim tremurând în spre dreapta o licărire de lumână. Ajunşi cam la o sută de paşi, las pe ceilalţi tovarăşi la pândă, iar eu m'am tupilat pe brânci până în preajma unei căsoae. Mă uit pe o ferestruică şi am văzut ospătând doi ofiţeri şocăţi (unguri).

M'am uitat în dreapta, m'am uitat în tsânga, întuneric besnă şi linişte. M'am tot socotit eu, cum să vi-i aduc plocon, dar nu era chip... De durere mi-am muşcat buzele până la sânge, dar nici să-i las în pace nu-mi venea. M'am depărtat de ferestruică c'am vre-o cincizeci de paşi, îndrept puşca în direcţia lor şi slobod două focuri, apoi o iau de fugă spre tovarăşii mei, şi ne-am îmfundat iar în codru. Dacă nu mă înşeală auzul, am auzit văitându-se: ui!... iu!... iu!...

Şi așa am umblat orbăcăind toată noaptea, fără să putem da de-ai noştri.

Incepuse să se crape de ziuă.

— Măi fraţilor, nu-i chip de întors, trebuie să ne-ascundem în vre-o văgăună până se face iar noaptea, zisei eu tovară-

șilor, dar să fim cu ochii în patru, ca să vedem pe unde or fi ai noștri, ca în noaptea următoare să răsbim până la liniile noastre, dar nici nemții să nu ne scape din lumina ochilor.

După o sprinceană împăduriță am privit cum bavarezii atacau de zor tranșeele noastre, dar nici ai noștri nu se dau bătăți. Parcă îmi era necaz că stam cu brațele încrucișate. Inșă, ne venea să chluim de bucurie când vedeam cum nemții se întorceau cu cozile între picioare în tranșeele lor.

Ni s'a părut ziua un an.

Când am văzut că se înserează, parcă ni s'a luat o greutate de pe coșul pieptului...

De cu ziua am avut grijă să însemnăm cam pe unde sunt ai noștri și mi-am zis: „Trebue să ne întoarcem noaptea asta vii sau morți, destul ne-am făcut de răs, că nu ne-am putut ține cuvântul..”

Imi strâng tovarășii, facem semnul crucii și pornim cu D-zeu înainte.

Trecem prin spatele Tatarului Mare, Vânei Mari și Malaia și căutăm tocmai să ne apropiem de tranșeele noastre, când iată că ne oprește o santinelă. Ne bolbo-

rosi ceva în limba lui, presemne ca să-i dăm parola...

I-am trimes-o pe vârful glontelui. Profitând de zăpăceala lor, ne-am strecurat pe o viroagă, dar a început un răpăit de arme și mitraliere, că ți se făcea părul măciucă.

Se îngroașe însă gluma. Un glonte ră-tăcit lovi pe tovarășul meu din dreapta, care se aplecă la urechea mea și îmi șopti gemând înăbușit: „mă prăpădesc frate-meu” și am simțit atunci ceva cald că mi se prelinge pe mână.

N'am stat pe gânduri, ci l'am svârilit în spate și-am luat-o de goană înainte pe viroagă...

Scapați iarăși la lumină, am pus pe cel-alt tovarăș de santinelă, iar eu am scos bandajul să-l pansez. Eră grav rănit sub tâta stângă.

— „Măi fraților, îmi zise rănitul înădușit, scăpați-vă voi, pe mine lăsați-mă, că tot nu mai am mult de trăit...

— Ce tot vorbești nerozii mă camara-de, îl mângâiai eu, ce crezi că toți răniții mor... eu am fost mai grav rănit și tot n'am murit... și apoi dacă o fi să mor, să mori creștinește, iar nu ca câinii prin vă-găuni...

Trăseiu cu urechea în vânt: liniște și pace...

Am mers așa pe hoțește cam vreun ceas.

Ne oprirăm ca să mai răsuflăm puțin, ne trecuse nădușelile.

Camaradul meu începu să horcăe, mă apropiai de el și-l văd cum trăgea să moară. Mi s'a umplut ochii da lacrimi.

După câteva clipe și-a dat duhul.

— Acuma altă belea, îmi șopti celalt camarad.

De ce, belea?

— Poi, o să ne prindă ziua pe aci, dacă...

— Și ce adică, nu cumva ai vrea să-l lăsăm pe câmp?

Ne-am retras în codru pe o cărăruie mai lăturalnică, și ne-am pus să săpăm o groapă lângă un fag bătrân.

Am lucrat de zor, cu picioaicele noastre de lopeți, căci nu vroiam să ne apuce ziua. Intr'un ceas groapa a fost gata. L'am scoborît în ea. Am rostit încet „Tatăl nostru” și zicând „Dumnezeu să-l ierte”, am aruncat pământul peste el, ștergându-ne ochii plini de lacrimi...

După un sfert de ceas ne-am întors de unde plecasem și am luato înainte. Pe

brânci, bănuind și cel mai mic stufig, ne-am strecurat nevăzuți printre santinelele nemțești, până ce auzul ne aduse șoapte românești.... Eram pe drumul cel bun... Mă trecuse nădușeala de bucurie.. Impărtășesc vestea și camaradului meu.

— Atunci, d-le Sergent, hai să-o ștergem mai iute, îmi șopti el la ureche.

— Să nu ne grăbim, că stricăm toată afacerea, îi răspunsei eu.

Pe brânci ne târam ca șerpii, cu ochii în patru, în spre direcția de unde auzisem șoaptă românească.

O matahală se deșiră atunci din întuneric la câțiva pași de noi, Ne îngheță sângele în vine.. Stam așa în așteptare, cu ochii închiși, așteptându-ne moartea..

Dar s'a făcut iarăș liniște. Ne mai târîrăm vreo zece pași, când matahala se deșiră iarăși.

— Cine-i acolo?, auzirăm noi deslușit.

Nu ne venea să credem ochilor.

Dar auzirăm și la câțiva pași în spatele nostru: *Wer Da?*

— Hai, am pus-o de mămăligă... îmi zisei eu..

Ne lipirăm cu burta de pământ și ne suptiarăm ca niște țipari, țintuiți locului.

Văzând că nu răspundem, ne pui pe la urechi un glonte...

Incepuse și ai noștri să tragă, le răspunse și nemții, că începu să ne bâzâe gloanțele ca niște muște deasupra unui cadavru.

Văzând că se îngroașă gluma, începui să strig: nu mai trageți fraților, suntem români...

Ai noștri încetară focurile, dar nemții trăgeau de rupeau pământul... și au tras până ce li s'au urât, gloanțele lor ne pluiu pe deasupra capetelor, unele trecând numai la o muche de cuțit...

Când am văzut că se răresc, ne-am tărit iarăși pe burtă, până ce am ajuns cam la vre-o cinci pași de tranșeele noastre. Însă ne-am oprit căci începuse să schelălăe o cătea de mitralieră nemțească.

Când a trecut, am șters-o repede în tranșeele noastre, unde camarazii ne-au întâmpinat cu multă bucurie. Ne-am dus apoi la d-l sublocotenent Pop, căci tocmai în sectorul d-sale nimerisem.

Acolo un ceai cu pâine, ne-a mai înviorat puțin, căci de patruzeci și opt de ceasuri nu luasem nimic în gură...

Și de acolo, am luat drumul spre d-voa-

stră, unde mulțumesc lui D-zeu, că vă găsesc sănătoși...

Să mă ertați d-le Maior, că nu m'am putut ține de cuvânt, însă nu mi-am pierdut nici vremea în zadar, vă aduc știri de preț, sfârși liniștit Sergentul Bănulescu.

Maiorul și ofițerii care îl ascultase aveau ochii umeziți.

Li strânseseră mâna cu căldură și admirație.

Știrile date de sergent au fost într'adevăr așa de prețioase, că „Detășamentul” deși slab numericeste, a rezistat mai bine de o săptămână pe aceste înălțimi, fără ca vrăjmașul să-l fi putut clinti din loc, măcar cu o palmă...

Ca răsplată a destoiniciei sale, sergentul Bănulescu Gheorghe din compania 2-a regimentul 28, a fost înaintat plutonier, și poartă și azi cu mândrie pe pieptul său de erou: „Virtutea militară”...

CANTĂREȚUL

O zi splendidă de vară își revarsă căldura năbușitoare peste marginele cuprinsului în unde tremurate.

Pe dealul „Bordeiașului” sub poatele umbroase ale codrului, regimentul 4 Argeș, greu încercat în luptele dela Mă-răști, gusta acum puțin repaus.

Soldații pâlcuri, pâlcuri tăinuiau sub umbra fagilor bătrâni, istorisindu-și isprăvile din ajun.

Retras mai la o parte și întins pe o foaie de cort cu fața în jos, de mai bine de o jumătate de ceas, stătea imobilizat sergentul Breslașiu, cu privirea pierdută în gol.

Dinainte un carnețel pe care scria ceva din când în când.

Curios, mă îndreptai spre el. Când mă simți, ținti asupra mea doi ochi mari, câprii și visători, că mă străbătu un fior de remușcare.

Nu-mi zise nimica, dar acoperi discret

cu mâna, carnetelul pe care scrisese și se înroși ca o fată mare, când o săruți întâia oară...

Indrugai câteva cuvinte de scuză.

Dar el revenindu-și în fire, îmi zise: Sunteți curios. d-le căpitan să știți ce mâzgălesc eu aici?...

— Tocmai, eram curios, răspunsei eu...

— Ia înseamnă și eu ceva întru pomenirea camarazilor cari au căzut în luptă... Uite, stând așa singur, mă fură gândurile ba la Ion a Vlasoie, ba la Topșă... și mă trezesc legând slovă de slovă...

— Dacă îmi îngădui, iartă-mi îndrăzneala, îl întrerupsei eu cu multă timiditate, așezându-mă jos, alătura de el.

— Nu merită, d-le căpitan, reluă el înroșindu-se încă odată până în fundul ochilor, el, pe care acum câteva zile, îl văzusem, în vârtejul luptei, stăpânit de un curaj și de un dispreț de moarte dus până la temeritate. Eu nu sunt cărturar, și nici n'am meșteșug la condeiu, ci atât cât mă pricep și eu, și cât m'a cisluit învățătorul nostru din sat în cei patru ani de școală primară...

— Pentru ca să-ți închege gândurile în slovă frumoasă, nu-i nevoie să fii numai de cât cărturar, îi răspunsei eu, ca să-l incu-

rajez, ți-e deajuns să ai cap și suflet mai ales ca să simți și ochi ca să vezi. De multe ori la voi se găsește adevărata poezie a vieții și a naturii. Voi, mai degrabă scriți ceea ce simțiți, decât cărturarii care caută să simtă ceea ce scriu...

— Ce făceai tu, în viața civilă?.. ..

— Eram dascăl la biserică...

— Foarte frumos... te rog deci, lasă-mă să-ți citesc și eu însemnările...

Cu timiditate își retrase mâna de pe carnețel, pe care îl luiau, nu știu pentru ce, cu pietate, și cetii într'o scriere puțin citeață aceste versuri, în formă populară:

- „Frunză verde foaie lată,
- „Cât cuprinzi cu ochii roată,
- „Numai locuri pustiite,
- „Ici și colo, cruci albite,
- „Streaje la morminte sfinte.

Foaie verde lăcrămioare
 Dar în ele cine oare
 Doarme somnul cel de veci,
 Departe de cei de-acasă,
 De mamă sau de mireasă,
 — „Departe de frați, surori?
 — „Sunt morminte de eroi...

— „Foaie verde de cicoare,
 — „Tu, măi vere, călătoare,
 — „De-i privi aceste cruci,
 — „La cei dragi știre să duci,
 — „Să nu-i mai aștepte'n prag
 — „Li s'au dus cine li-i drag...
 — „Să nu-i plângă, nici jelească
 — „Că e moarte ostășească...
 — „Și-au murit în luptă drept,
 — „De gloanțe loviți în piept,
 — „Apărându-și moșioara,
 — „Neam, copii și soțioara.

— „Foaie verde, foaie lată,
 — „Ne-o veni și nouă-odată,
 — „Ziua cea mult așteptată,
 — „Să vă dăm după răsplată,
 — „Să ții minte cât trăești
 — „Ce-ai pățit tu la *Mărăști*,
 — „Neamțule, suflet hain
 — „Și plin numai de venin...

N'am mai putut ceti, căci mi s'au umplut ochii de lacrimi. Aceștia scriu adevărata viață a războiului, iar nu aceia, cari nici nu cunosc mirosul adevărat al pra-

fului de pușcă și totuși au pretenția să transmită generațiilor viitoare faptele de ispravă ale eroismului necunoscut...

Aceste gânduri mi-au sugerat versurile simple ale sergentului Breslașiu...

GORNISTUL HARAPUL

Soarele împurpurând cu ultimele raze crestele munților Vrancei, dispăreau în asfințitul însângerat.

Linیștea ce domnea ne supăra parcă urechea, căci nu de mult se potolise vuetul turbat al luptei, cu ajutorul căreia respinsesem pe dușman peste graniță.

Seara se lăsa molcomă și îmbietoare de odihnă.

Vârfurile munților trecând printr'un purgatoriu de colori din ce în ce mai închise, se perdeau în negura înserării, pentru ca a doua zi să răsară mai falnici, mai mândri, și parcă mai dragi...

Pentru siguranța noastră și a supraveghea mai deaproape pe vrăjmaș, se rânduse o puternică patrulă sub comanda sergentului instructor Ariciu, un încercat în lupte, îndrăzneț, hotărît și cu mult sânge rece.

Parcă îi văd și acuma, cum unul câte unul dispar în întrunericul nopții prin fă-

getul codrului, cu mișcări vioaie și sprintene.

După ce mai inspectai odată sectorul companiei, mă dusei să mă odihnesc într'o groapă proaspătă de obuz, pe un pat de frunze, ce mi-l pregătise ordonanța.

Lăsat în voia gândurilor cari isvorau năvalnic din impresiunile zilei, ațipisem de-al binelea, când, deodată, un sunet puternic de goarnă străpunse tăcerea miezului de noapte, sunând desnădăjduit atacul, iar, colo sus, pe munte strigătele „de ura” și ropotul de arme și granate trezeau ecourile adormite ale văilor.

Cât ai clipi fusei pe linia de tranșee.

Soldații cu armele gata, cercetând întinericul de nepătruns, așteptau liniștiți și cu sânge rece.

— Se vede treaba că Ariciu și-a cam sburlit țepii, mă întâmpină plotonierul Pană.

— Bine, bine, îi răspunsei eu, dar ce înseamnă strigătul ăla de goarnă?

— Poi, nu știi, s'a dus în patrulă și gornistul Harapu, îmi răspunse el liniștit.

Focurile de armă începură să se mai rărească, apoi totul reintră în liniște. Dar cât de mult mă chinuia liniștea asta!...

După vreo jumătate de ceas de aștep-

tare, iată că văd răsărind din întunericul ceva mai străveziu, o ceată în fruntea căreia pășea grav gornistul Harapu.

Ajuns în dreptul meu, se opri, luă arma pentru onor și îmi întinse un plic.

Il iau cu nerăbdare. Era raportul sergentului instructor Ariciu. Cu cât nesau l'am citit, în fundul unei măști, la lumina unei lămpi electrice de buzunar.

— „Și am merseră noi, raporta el, o bucată bună de vreme pe cărări neumblate, când deodată, colo sus, pe vârful Ńheboiei, observarăm niște sanțuele nemțești.

Ne gândirăm, ne socotirăm cum să facem ca să punem ghiara pe ele.

Ci văd pe gornistul Harapu, care s'a ținut gânj de mine să-l iau și pe el în „patraulă”, că să luminează la față:

— „Știi, d-le Sergent, îmi șopti el la ureche, dacă te-ai duce și ța-ai rândui oamenii ca să tragă focuri și granate într'acolo, iar eu „barosanul” i-aș zice colea „atacul”, ce zici, un iureș colea fierbinte, poate n'ar strica și ne-ar cădea și ceva „șoacăți” în palmă?..

— „Că bine zici.. Și cât ai clipi din ochi ne-am și pus pe treabă.

Să fi văzut cum s'au zăpăcit nemțisorii.

noștri, cum ridicau mânele în sus și strigau: „predai... predai, rumeni.. predai”.

— Și așa, să trăiți d-le Căpitan, vă trimisem plocon un feldwebel, doi unterfeldwebeli și douăzeci de soldați cu o mitralieră.

Eu organizez poziția cucerită, fiindcă prea e bună. Dacă credeți, trimeteți-mi ajutoare. Aștept ordinele dv.”.

M'am uitat apoi la Harapu. Cu arma încă pentru onor, drept ca un brad de munte, cu ochii scăpărători și plini de hotărâre, aștepta.

Când m'a văzut c'am terminat de cetit, îmi strigă în urechi:

— „Să trăiți, d-le Căpitan, vă predarim un filibirau, doi între filibirai și douăzeci de șocăți”...

Aba mi-am putut stăpâni râsul în fața seriozității lui, apoi strângându-i mâna și felicitându-l pentru strategema lui, l'am sărutat frățeste pe amândoi obraji. I-am văzut ochii înlăcrămați...

— „Apoi, dacă nu om mai face și noi nițică taftică, ne mănâncă, zău, șocății ăștia de vii, răspunse el cu multă convingere.

Am trimis pe dată și pe sublocotenentul Vârgolici cu un pluton să vadă poziția

și să o întărească, iar la rândul meu am raportat comandantului de batalion.

În zori zilei linia noastră de tranșee era împinsă cu peste trei chilometri înainte pe întreg sectorul batalionului nostru.

Iar de poziția aleasă de sergentul Ari-
ciu s'a prăbușit atacul a trei batalioane,
fără ca să poată să ne clinească din loc,
măcar cu o palmă. Stăpânam astfel înăl-
țimile Tulnicilor, cari străjuiau granița la
câțiva zeci de metri numai...

LA HARBUJI

Era la Mărășești, în spatele Fabricii de zahăr a lui Negroponte. Tranșeele noastre nu erau mai departe ca vre-o patru sute de pași de tranșeele nemțești. Intre noi și ei se întindea o costișă pe care se răsfățau în plin soare harbujii copti, că ne lăsă gura apă.

Însă era imposibil să te apropii de „bos-tănărie”, „cățelele neamțului” te-ar fi curățat cum ai fi ridicat capul din tranșee, căci distanța era bine „reperată”...

— Măi Ioane, zise plutonierul Ciucă, aș da doi poli aceluia care mi-ar aduce la noapte un harbuz... n'aș vrea să mor înainte de a-mi îndulci gura măcar cu o fă-lie... Ce mai harbuji, nu-i păcat să se strice pe bucată?...

— Dă, d-le Plutonier, răspunse soldatul, plescăind din limbă, e tare greu al dracului... ar însemna să te duci sigur la moarte!...

— Domnule Plutonier, interveni atunci

soldatul Mănăilă, un țigan pipernicit care până atunci stătuse tăcut în colțișorul lui de tranșee, cu capela trasă pe ochii lui mici, rotunzi și negri, ca două bobite de mărgele, de mult mă ispitește și pe mine gândul ăsta, dar vezi, e ordin... și mă tem..

— Bravo Mănăilă, strigă Plutonierul Ciucă, cu un aer sarcastic, căci îl știa cel mai fricos soldat din companie.. Se vede că ți-a venit gustul de „ciordeală”.. Hai, să te vedem la noapte...

Soarele dispăruse după piscurile Măgurei Odobeștilor, iar umbrele înserării în valuri din ce în ce mai dese și întunecoase se așterneau deasupra Mărășeștilor.

Orice activitate pe front parcă încetase, numai rachetele mai luminau din când în când întunericul de nepătruns, că, nu vedeai nici la doi pași înaintea ta.

După vreo două ceasuri, cam pe la unsprezece noaptea, Mănăilă care până atunci stătuse înghemuit în cotlonul lui din tranșee, se sculă deodată brusc în picioare, se întinse puțin, își făcu două cruci mari, apoi se svârli peste parapetul tranșeei în întuneric..

— Cu bine fraților, murmură el.

— D-zeu să-ți ajute, îl încurajară camarazii îngrijorați de îndrăzneala lui.

Se scurse o bună jumătate de ceas, fără ca nimic să tulbure liniștea. De odată un reflector puternic începu să străpungă întunericul și mitralierele începură să clănțanească.

— L'a simțit, strigă un soldat.

— Nu cred, răspunse un altul, țiganul merge ca pisica pe noroiu... e dat dracului, când e vorba să „ciordească”...

E greu să poată scăpa cu zile din acest foc de „baraj”, replică sergentul Piroșcă.

Puțin câte puțin zarva se liniște. Focurile încetară și frontul intră iarăși în liniște.

Trecuse peste un ceas.

— „Să-i zicem, D-zeu să-l erte!, reluă sergentul Piroșcă, Bietul țigan mănâncă de acum harbuji pe lumea cealaltă...”

Tocmai treceam în inspecția frontului și auzind aceste cuvinte, mă apropiă de sergent și-i ziseiu:

— Așa se respectă ordinele mele? Să știți că dacă cineva s'a dus să mai fure harbuji și a fost ucis, comandantul secției va răspunde cu viața...

— Să trăiți, d-le Căpitan, domnul Plutonier Ciucă l'a trimes.

— Să vie numai decât aicea, Plutonierul!

După câteva clipe acesta apăru galben și abătut.

— Așa respecti ordinele mele, Plutonier? îl luai eu repede în primire.

— Să trăiți d-le Căpitan, ce ordine? Eu nu am dat nici un ordin nimănui..

— Dar pe soldatul care l-ai trimis la harbuji?

— N'am trimis pe nimeni, d-le Căpitan... azi cum vedeam harbujii dolofani răsfățându-se pe coastă, e drept că am zis în glumă: — „Ce aş mai mâncă unul și cu ochii”... Cine și-ar fi închipuit că țiganului...

— Ce țigan?

— Mă ertați, soldatului Mănăilă, care i-a trezit pe semne gustul de „ciordeală”.

— Adevărat, sergent Piroșcă, nu i-a dat nici un ordin?

— Nu, d-le Căpitan..., adică știu eu?, răspunse el cam îndoelnic.

— Foarte rău, dacă ați văzut care este intențiunea lui și nu l'ați oprit...

De odată, căzu la picioarele noastre un cadavru care răspândi în jurul nostru o duhoare, că duserăm toți mâinele la nas, și apoi după el se năpusti și un soldat, care căzu grămadă lângă el.

— Mănăilă!, strigă Plutonierul înspăimântat.

— Desbrăcați-l repede, poate e numai rănit?, poruncii eu, văzând pe acest nenorocit svârcolindu-se în spasmurile morții, apoi făcui în acelaș timp semn unui soldat ca să îndepărteze cadavrul care ne asfixia cu mirosul său puturos. Era al unui soldat rus.

Plutonierul se aplecă repede, îi deschise tunica, îl cercetă cu atențiune câteva clipe, apoi răspunse:

— Nu-i rănit, d-le Căpitan, cred mai degrabă că-i leșinat de frică. Nu vedeți că răsufilă destul de regulat..

Scoase bidonul, deschise cu sila gura țiganului și îi turnă înăuntru câteva picături de coniac.

După câteva minute țiganul deschise ochii mari și roti în jurul lui niște priviri înspăimântate.

— Ce-i cu tine, Mănăilă?, îl întreba eu pe un ton blând.

Auzind glasul meu, ca trezindu-se dintr'un vis, se sculă cu greutate într'un cot, holbă din nou ochii, apoi răsufilând adânc abia putut să îngâne:

— Nu-s de vină eu.. și privirile înspăi-

mântate se opriră asupra Plutonierului Ciucă.

— Nu te învinovățește nimeni, reluiau eu, răspunde ești rănit?

— Rănit?... nu.. mai rău decât rănit. sfârși el, cutremurându-se de groază ca în fața unei vedenii..

— Dar, ce ți s'a întâmplat?..

— Hauleu, hauleu, continuă el vătându-se și tremurând parcă ar fi fost cuprins de friguri.

Înhață apoi bidonul din mâna Plutonierului și bău câteva înghițituri. Se scutură parcă s'ar fi lepădat de o greutate ce o avea în spinare, se așeză pe vine, reze-mându-se cu spatele de perețele tranșei.

Stătu așa aiurit și nemișcat câteva minute.

Văzându-l parcă mai întremat, reluiau cu un ton blând:

— Hai, Mănăilă, de ce nu ne spui și nouă ce ți s'a întâmplat? Te-ai luptat cu vreun neamț? Iacă, te ert, deși ai călcat ordinele mele..

Mănăilă ridică capul, se frecă la ochi, stătu câteva clipe, sforțându-se parcă să-și adune gândurile, apoi începu cu un glas stins:

— „Oiu spune și la morți ce-am tras..

În viața mea n'am să mă mai duc după „ciordeală”... M'am vindecat pe vecie...

Se cutremură, apoi după câteva clipe de reculegere reluă:

— „Eșisem din tranșee, făcusem ca vre-o sută de pași, când deodată o rachetă se înalță în aer. Mă culcaiu repede la pământ, căzând peste cineva... Am închis ochii și nu știu ce s'a mai petrecut cu mine... Când m'am deșteptat, era iarăși întuneric besnă... Pipăiu și dau cu mâna de un cadavru care puțea așa de rău că m'apucase durerea de cap... Ingrozit, dau să mă scol, dar un „riflictor” își plimba dările de lumină tocmai deasupra capului meu... Mă aplec, făcându-mă tot una cu cadavrul de sub mine... Simțeam cum mi se urcă părul în cap, duhoarea mă înăbușea, însă nu puteam să mișc nici vârful urechilor, căci gloanțele piuiuau pe lângă ele... Nu știu cât am stat așa, dar când mi-am venit în fire, am vroit să o „tulesc” la fugă, chiar dacă m'ar fi ajuns gloanțele din urmă, că era mai bine decât să stau deasupra cadavrului îpuțit... Când dau să mă ridic mâna mi se oprește pe un sac de harbuji... Îl pipăiam și parcă nu-mi venea să cred... Fără să mai stau la gânduri, îl înhăț și o șterg în goană spre tranșee.

N'apuc să fac nici douăzeci de pași, că „riflictorul” intră iarăși în funcțiune. Mă lungesc din nou la pământ.. Gloanțele îmi bâzâiau pe la urechi ca niște albine întâritate... Duhoarea mă urmărea, parcă cadavrul să luase după mine.. Mă cuprinse o groază că-mi clănțaneau dinții în gură, de parcă m'ar fi apucat frigurile.. Simțeam cum mii de furnici îmi umbla pe trup și mă înțepau de moarte.. Inima parcă stătuse în loc.. Ca la lumina unui fulger am văzut bordeiașul meu din marginea satului și pe Piranda plângând cu hohote în prag.. Lacrimile îmi năvăliră în ochi.. Presimțeam cum moartea se apropie..

Nu știi cât am stat.. Duhoarea însă mă trezi la viață din aiureala mea.. Mă pipăii din nou să văd dacă trăesc sau visez?... Dădui cu mâna iarăși de blăstămații de harbuji, care îmi mai dete puțin curaj.. Trebuie să-i duc cu orice preț, ca să nu zică camarazii: —„Tiganul numai s'a lăudat!...”

Cuprins de puteri noi, mă ridic, svârl sacul cu harbuji în spinare și o iau la fugă de vale cât mă puteau ține picioarele, dar, mă mpiedicai de ceva și căzui.. parcă mă apucase cineva de picioar.. Nu o fi cadavrul?, îmi fulgeră prin minte, căci

duhoarea mă urmărea mereu... Sângele îmi îngheță în vine.. Părul mi se făcuse măciucă... Când mi-am venit din nou în simțiri, luai din nou sacul cu harbuji în spate și o ștersei la fugă... „Riflictorul făcu să mă culc iarăși la pământ. După ce se făcu întuneric o rupseiu la goană, parcă urmat de cadavru, pe care îl auzeam cum hârșie prin iarbă... Și nu m'am oprit până la tranșee..”

Se opri câteva clipe ca să răsuflă, își șterse fruntea borbonată de sudoare, apoi reluă cu un aer de satisfacție, schimonosindu-și gura-i mare, într'un surâs hidos:

— Și iaca așa, d-le Plotonier, v'am împlinit pofta... să-i mâncați sănătoși..

Cu toată situațiunea tragică în care ne găseam, nu ne puturăm ține râsul, afară de Plotonierul Ciucă care se scutură cu groază la auzul acestor cuvinte..

Ca să șterg impresia întrebai: — „Cred că ți-a trecut gustul Mănăilă, ca să mai furi harbuji?

— Trecut, d-le Căpitan, să-mi dea și un „melion” și nu m'aș mai duce...

— Dar, dacă ți-aș porunci eu?

— Să trăiți, d-le Căpitan, zise el, aruncându-se la picioarele mele, aveți milă de

păcatele mele... sfârși el rugător, făcându-și semnul crucei.

Ca să-l astâmpăr, reluai:

— Totuși curajul tău merită o răsplată
Plotonier, să-l trimiți pentru trei zile în
spatele frontului la bucătărie, ca să-și
mănânce harbujii în tihnă, încheiai eu.

Peste trei zile când s'a reîntors Mănăilă, nu l'am mai recunoscut, părul lui negru și unsuros înălbise, la față era supt ca un cadavru, ochii lui mici și negri se înfundase sub fruntea-i mică, și căutau cu groază în jurul lor...

Reacțiunea spaimii îl aduse în starea asta.

A doua zi la un atac, căzu lovit în frunte de un glonte.

Desigur că bietul Mănăilă și-a răscumărat ertarea rusului mort, căruia îi furase harbujii!...

ULTIMA IMBRĂȚIȘARE

Peste câmpia înroșită,
De sânge, foc și apus de soare,
Se lasă umbra însărării,
S'aude încă în depărtare,
Cum clocotește aprig lupta,
Intr'o supremă încheștare,
In ropot de mitraliere,
Și'n strigăte de 'nfiorare.
Vrăjmașul cearcă vai, zădarnic,
Avântului să se opuiе,
Căci bravii noștri în urale,
Sus coama dealului o' sue
Și se asvârl ca lupii'n stână,
Și 'mparte moarte din belșug,
Cu Baioneta și cu Stratu,
Că prea puțin, pot să mai fug'...
Isbânda e deacum a noastră,
Dușmanul este greu înfrânt..
Intr'o vâlcea, trântit pe spate,
Rănit la primul său avânt.
Stă nemișcat Mărin al Saftei...
Și totuși mintea lui gândește,
La satul lui lăsat departe...

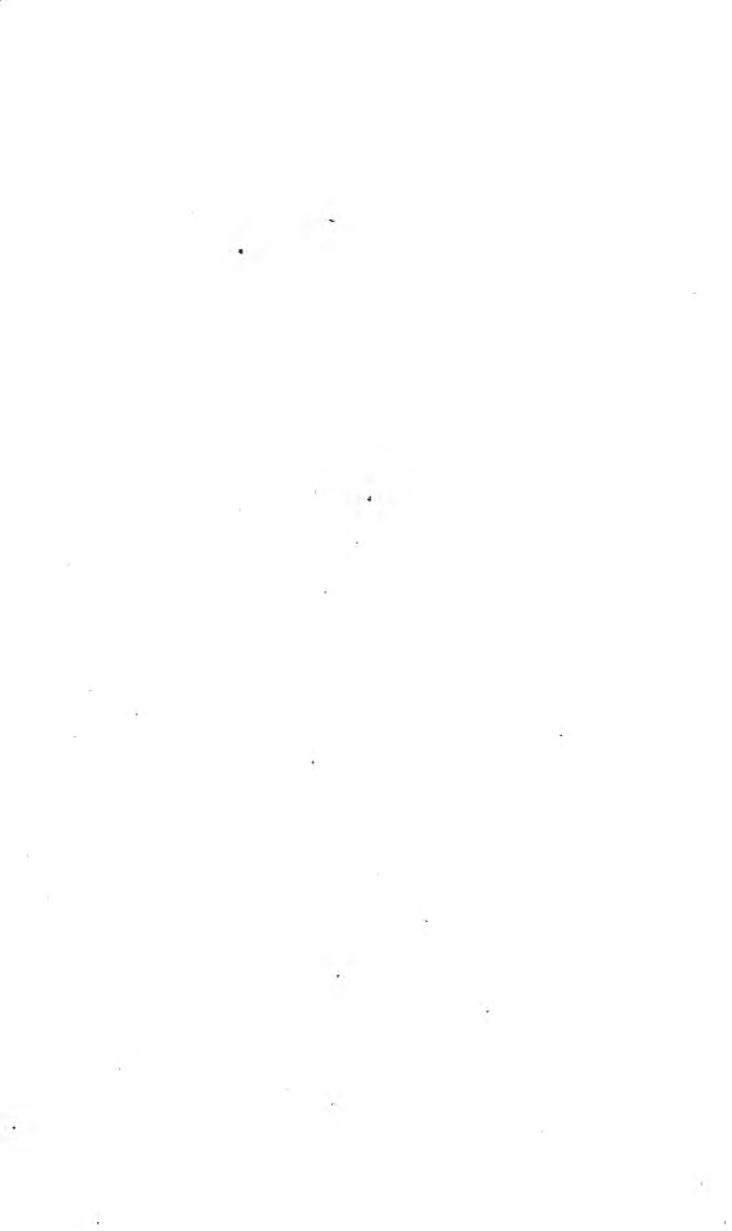
Sub deal îi pare că zărește,
Căsuța lui și toți ai casei,
Sub umbra nucului bătrân !...
Și multe clipe din viață,
In mintea lui atunci revin,
Prezente, parc-ar fi aevea!...
Dar iată, dintr'un colț de zare,
O umbră tainică păsește,
Și capătă întruchipare,
In Măriuca lui iubită...
Se zbate și nu-i vine-a crede,
Deși mai clară silueta,
Cum se apropie o vede,
In cămășuța-i cu altițe,
Cu ochii vii, scânteietori,
Cu zâmbetul în colțul buzii,
Cum i-a surîs de-atâtea ori!...
Incepe inima să-i bată,
Și de călduri este cuprins,
Intinde brațele s'o cuprindă...
Dar totul, nu-i decât un vis,
Țesut de mintea-i chinuită,
De dorul lui neîmplinit,
In ultima dorință a morții,
Ca să revadă ce-a iubit!...
Și'n gestul larg a 'mbrățișării,
Așa, sărmanu a 'ncremenit,
In somnul cel de veci... Și, așa,
Brancardierii l'au găsit.

DE VEGHE

În pasul domol călărașul,
Pornește încet pe cărare,
Și ochiul său ager, de vultur,
Și-l plimbă în largul din zare,
Căci ordin expres i se dete,
Să fie dușmanu 'n veghere,
Să nu se strecoare cumva,
Fără să dea de vrere:
Scoboară o vale și urcă un deal,
S'oprește și zarea cercetează,
Și'n clarul amezii el, vede,
Cum Siretul 'n soare scântează,
În mii de tainici culori;
Iar colo pe 'ntinsa câmpie,
Nici umbră de om și nici zgomot,
Urechea-i atentă n'adie.
Se 'nfișea în șea și veghează.
Porunca dată-i poruncă.
Și-acolo pe muchea de deal,
El stă, nemișcat ca și-o stâncă.
Dar iată, din umbră-l pândește,
Un ochiu de sânge 'nsetat,

Și arma spre el o îndreaptă,
Și glonțul din armă a plecat.
Tresare și el, dar și calul,
Și glonțul pe alături trecu,
Dar altul l'ajunge din urmă,
Și chip să mai stee nu fu.
Și valea 'n galop o scoboară,
Dar altul l'ajunse din spate,
Se clatină 'n șea și nu-i sigur.
Și frâul să-l ție nu poate;
Ii gălgâe sângele 'n gură,
Și lasă calul să-l poarte.
Dar calul își duce stăpânul,
Ce-aproape acuma-i pe moarte,
Ca vântul și-i pare sârmanul,
Că fuge, nu fuge mai iute,
Căci vrea cu viață să-l scape,
Deși moartea acum i-o presimte.
Că fuge și fuge nebunul..
Răsuflu abia și-l mai ține,
S'oprește atuncia din goană,
Dar parcă să stee nu-i vine.
Și cade din șea călărașul,
Căci viața-i din trupu-i s'a stins.
Se uită cu jale la dânsul,
Cum zace pe iarbă întins.
Nechează încet parc'ar plânge,
Și bate pământul în loc,
Iși mușcă zăbala cu furii,

Și n'are astâmpăr de loc;
Iar rana-i de sânge 'nchegat,
I-o linge încet, în neștire,
Și suflă asupra-i de parcă,
Ar vrea să-l aducă 'n simțire.
Și 'n largul câmpiei, târziu,
Camarazii, așa l'au găsit.
De veghe la capul acelui,
Ce 'n viață atât l'a iubit...

IN CAPTIVITATE

(Monolog)

(O baracă mare de scânduri, pe dreapta și pe stânga pae acoperite de niște cergi zdrențuite. În fund se văd prizonieri români stând întinși și pe gânduri.)

În planul întâi, un prizonier — soldat român, — în haine zdrențuite, slab și prăpădit. Stă culcat pe pae cu mâinele sub cap, cu privirile ațintite în sus. De odată se scoală brusc și înaintează în scenă cu pumnii strânși și amenințători):

Baracă ticăloasă !...
Mă simt ca într'o cușcă,
Inchis, parcă's o fiară,
Depart, așa departe,
De casă, de nevestă,
Copii și de moșie,
Că mă usuc cu zile,
Aci 'n captivitate....
Când îmi aduc aminte,
Prin câte chinuri grele,

Vai, am trecut, îmi vine,
Să-mi pun capăt vieții,
Că prea amarnic, Doamne.
Îmi duc zilele mele,
Lipsit d-o mângâiere,
De-o vorbă dulce... Feții
Nu-i este dat să vadă,
Decât mutre străine,
Care-ți vorbesc o limbă,
Ce n'o înțeleg de loc;
Și nici te bagă 'n seamă,
De parc'ai fi un câine.
Ce rău e, Doamne, omul,
Când n'a avut noroc!...
Ce zi a fost aceea...
Mi-aduc bine aminte.
Era în zorii zilei,
Când am pornit la luptă.
Și am cucerit tranșeea,
Și-am mers tot înainte,
Cu toți plini de nădejde,
Că-i rezistența ruptă.
Vedeam cum Bavarezii,
Speriați rupeau pământul,
Și-i seceram din urmă...
Dar, iată că, din spate,
Ne vin gloanțe ca ploaia...
Ni se tăiase avântul.
— „Să tragă oare-ai noștri?”

— „Ce s'a 'ntâmplat, măi frate?

Imi strigă un camarad.

Dar iată, că de-odată,

Suntem împresurați...

— „Dușmanii, sunt dușmanii !”

Pe viață și pe moarte,

Se 'ncepe atunci lupta.

Suntem puțini, ei mulți...

Și cad rănit... Sunt ani,

Parcă de atunci...

Intr'un spital rănit,

Am stat aproape o lună,

Și-apoi m'am vindecat.

Pe urmă ca pe-o turmă,

Ne-a strâns, ne-a rânduie,

Și 'ntru'un vagon de marfă,

Pe toți ne-a îmbarcat.

Am mers trei nopți întregi

Și trei zile într'una,

Goi, rupți de oboseală,

Și-aproape nemâncăți.

Și tocmai într'o seară,

Pe când apune luna,

Am scoborît din tren...

Și-am fost toți internați,

In lagărul acesta,

Atât de blăstămat...

Și copilașii poate,

Mă cheamă într'una,

Nevasta-mea în lacrimi,
Își duce traiul greu,
Căci cine s'o ajute,
Nu poate 'ntinde mâna,
Ca să cerșească-o pâne...
Pe când aicea, eu,
Neputincios s'o apăr,
Să-i vin în ajutor !....
Mă sbat ca fiara 'n cușcă,
Uitat de Dumnezeu,
Să mă usuc de grije,
Lipsuri și de amarnic dor...
Ce rău trăește omul,
Când este 'n țări streine !..
Baracă ticăloasă !..
Mă simt ca 'n colivie,
Inchis ca un sticlete,
Departe, vai, departe,
De casă, de nevestă,
Copii și de moșie,
Ca să-mi usuc viața,
Aci 'n captivitate...
Ah, de-aș avea putere,
Te-aș arde fără milă,
Baracă ticăloasă !..
Ah, dați-mi drumul, mor...
De viață și de toate,
Îmi este acuma silă...
Ah, dați-mi libertatea,

Că mă usuc de dor,
Să-mi văd iar sătisorul,
Și-un colț de cer albastru,
Din plaiul țării mele...
Să văd cum îmi zâmbește,
Nevasta și copiii, iar,
Floarea cea din glastră,
S'o mângâi cu-o vorbă,
Grăită-l românește !...
Și apoi să plec la luptă,
Să-mi curăț țărișoara,
De dușmanii vicleni...
Mai bine o moarte vie,
Decât o viață moartă !...
Ah, Doamne, ce povară !...
Ce fericit e acela,
Ce moare'n bătălie !...

TABLA DE MATERII

	<u>pag.</u>
1. O zi Sergent	7
2. O patrulare îndrăzneată	17
3. Cântărețul	29
4. Gornistul Harapu	35
5. La Harbuji	41
6. Ultima îmbrățișare	51
7. De veghe	53
8. In Captivitate	57
